INNKALLING TIL MØTE I
STUDIEUTVALGET

Dato: 22.10.2014

Sted: Styrerommet, campus Ås

Tid: 12.15-15.00

INNKALLING TIL MØTE I STUDIEUTVALGET

SAKSLISTE	
21/2014	Godkjenning av dagsorden og godkjenning av møtebok 10.09.2014
22/2014	Tiltaksplan for kvalitet i utdanningen
23/2014	Søknad om dispensasjon i forbindelse med kravet til doble grader
24/2014	Priser innen utdanningsområdet, NMBU
25/2014	Orienteringssaker 1. Innlegg om studiekvalitetsutviklingsprosjekt ved INA; v/ Ørjan Totland (tidligere instituttleder) 2. Studieguide 2015/2016 – orientering om prosess v/Eivind Norum 3. Orientering om status for gjennomgang av studieprogrammene ved UU-lederne 4. Møteplan SU 2015 5. Statsbudsjettet 2015 6. Høringsbrev om innføring av studieavgift for studenter fra tredjeland 7. Studentlivsvisjon NMBU
26/2014	Eventuelt

Meld forfall til bodil.norderval@nmbu.no (tlf. 97 17 96 73).

Ås, 15.oktober 2014
Ole-Jørgen Torp
studiedirektør

Møtebok

Til stede

Halvor Hektoen (HH), prorektor og leder av studieutvalget
Helena Nordh (HN), ILP
Hans Ekkehard Plesser (HEP), IMT
Jon Frank (JF), INA
Frode Sundnes (FS), Noragric
Ragnar Øygard (RØ), HH – til og med sak 18
Eystein Skjerven (ES), MatInf
Wenche Farstad (WF), ProdMed
Carl Fredrik Ihler (CFI), SportFaMed
Mona Henriksen (MH), IMV
Lars Snipen (LS), IKBM
Odd Vangen (OV), IHA
Gjermund Gunnes (GG), BasAM
Marian Schubert (MS), repr. for ph.d.-kandidatane
Ingrid Wigerstad (IW), student
Sigrid Rosø (SR), studentvara
Anna Sophie Hansen (ASH), student – sak 15
Albertine Namrok (AN), student
Bente Husby (BH), vara studentvara

Yngvild Wasteson (YW) - observatør

Forfall

Siv Fagertun Remberg (SFR), IPV
Janne-Beate Utåker (JBU), repr.for teknisk-administrativt personale

Fra Universitetsadministrasjonen:

Studiedirektør Ole-Jørgen Torp

Sylvi Nilsen

Katarina Klarén

Bjørg Ekerholt Dysvik

Møteleder:

Prorektor Halvor Hektoen

Møtebok: Bodil Norderval

SU-sak 3/2014 Godkjenning av dagsorden

Vedtak/innstilling:
Dagsorden godkjent

SU-sak 14/2014 Orienteringssaker

1. Høringsbrev fra KD - Kvoteordningen
2. Studiebarometeret 2014 – orientering ved studiedirektøren
3. Høring NOKUTs strategi

SU-sak 15/2014 Årlig gjennomgang av studieprogram og programportefølje

Dokument:

Saksframstilling:

Vedlegg:

1. Utkast til studieprogramrapport

Odd Vangen fremmet forslag om å føye til følgende punkt i vedtaket: «Studieutvalget oppfordrer rektoratet til å problematisere «20-grensen» i forhold til ansvaret for men viktige fagområder for NMBU, samt konsekvenser for det totale antall studenter ved vårt universitet». Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:
Studieutvalget gir sin tilslutning til Studiedirektørens forslag til prosess for gjennomgang av studieprogram og studieprogramportefølje, herunder forslag til skjema for rapportering til fakultetene.

Studieutvalget oppfordrer rektoratet til å problematisere «20-grensen» i forhold til ansvaret for viktige fagområder for NMBU, samt konsekvenser for det totale antall studenter ved vårt universitet.

SU-sak 16/2014 Retning for arbeidet med et nytt kvalitetssikringssystem ved NMBU

Dokument:

Saksframstilling:

Vedtak:

- Studieutvalget gir sin tilslutning til det videre arbeidet med et nytt kvalitetssikringssystem for NMBU.
- Studieutvalget ber om å involveres i arbeidet med utviklingen av nytt kvalitetssikringssystemet. Saker innenfor følgende områder vil bli lagt frem for utvalget:
    - Beskrivelsen av grunnlaget for systemet
    - Ansvars- og rollefordeling
    - Utforming og innhold – emneevalueringer
    - Utforming og innhold – programevalueringer
    - Håndtering av avvik og tilbakemelding til studentene
- Studieutvalget vil ha oppmerksomhet rundt løpende saker knyttet til studiekvalitet ved NMBU og vil at det i den forbindelse avholdes et årlig seminar om studiekvalitet i utvalget.
- Studieutvalget ber spesielt om at systemet for emneevalueringer forenkles og forbedres.

SU-sak 17/2014 Priser innen utdanningsområdet, NMBU

Dokument:

Saksframstilling:

Vedlegg:

1. Statutter for masteroppgavepris ved UMB
2. Statutter for UMBs utdanningspris
3. Statutter for UMBs Fronterpris
4. Statutter for PEGASUS-prisen

Studieutvalget ber om at saken utsettes. Saken fremmes på nytt for SU når forslag til statutter er utarbeidet.

.

SU-sak 18/2014 Forskriftsendringer høsten 2014 – 1. gangs drøfting

Dokument:

Saksframstilling:

Det ble fremmet forslag om at det er 2 studentrepresentanter i komiteen, en representant fra begge campus. De vitenskapelig ansatte bør også representere hvert sitt campus.

Vedtak/innstilling:

1. Følgende regelverksgruppe nedsettes:
    - Vitenskapelig tilsatt: Mona Henriksen (leder, Ås)
    - Vitenskapelig tilsatt: Yngvild Wasteson (Adamstuen).
    - Student: Ingrid Wigerstad(Ås), Albertine Namrok (Adamstuen)
    - Sekretær fra studieavdelingen: Bjørg Dysvik
2. Regelgruppen får mandat til å gjennomgå og foreslå endringer i regelverket. Gruppen bes legge frem forslag på mindre endringer innen 1. november

SU-sak 19/2014 Obligatorisk emneinformasjon ved NMBU

Dokument:

Saksframstilling:

Vedlegg:

1. Forslag til obligatoriske felter i emnebeskrivelsen
2. Hjelpetekster i EPN

Vedtak/innstilling:

1. Alle tekster i emnebeskrivelsen skal være tilgjengelig på norsk og engelsk
2. Studieutvalget vedtar navn på felter og obligatoriske felter i emnebeskrivelsen i tråd med tabell i saksframlegget. Vedtatt tabell vedlegges møteboken.

SU-sak 12/2014 Eventuelt

Studieutvalget ber om at orienteringssakene legges sist blant saksdokumentene.

Vedlegg

Dagens overskrift	Ny overskrift	2014 Påkrevd Norsk	2014 Påkrevd Eng.	Forsl. 2015 Påkrevd Norsk	Forsl. 2015 Påkrevd Eng.	Vises i emne-beskrivelsen på nett	Merknad
Emnenavn		Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nynorsk også påkrevet pga vitnemål.
Emnenavn forkortet		Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	
Emneansvarlig		Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
Medvirkende lærere		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Emnets innhold		Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Læringsutbytte		Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Læringsmåter	Læringsaktivitet	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Læringsstøtte		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Pensum	Læremidler	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Forutsatte forkunnskaper		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Anbefalte forkunnskaper		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	

Obligatoriske aktiviteter		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Beskrivelse av eksamen for kurset	Evaluering av studentens læringsutbytte (eksamen)	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Langsgående skriftlig (J/N)		Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	
Sensor		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Antallsbegrensning		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Generell adgangsinformasjon for emnet		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Emnefrekvens		Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Undervisnings og vurderingsperiode		Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	
Fortrinnsrett		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Normert arbeidsmengde		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Strukturert undervisningstid		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Overlapp		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	

Undervisningsinformasjon for timeplanen		Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	
Merknader		Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	
Undervisningsspråk		Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ett eller flere und. språk er påkrevd
Nytt felt							
HMS?				nei	nei		

SU-sak 22/2014 Tiltaksplan for kvalitet i utdanningen

Studieutvalget

Saksansvarlig: Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler: Katarina Klarén/Sylvi Nilsen/Ellen Granvin
Arkiv nr:

Vedlegg:

1. Tiltaksplan for studiekvalitet

Forslag til vedtak:

Studieutvalget vedtar tiltaksplanen, slik den fremgår av vedlegg 1, med henblikk på iverksettelse i 2015.

Ås, 15. oktober

Ole-Jørgen Torp

Studiedirektør

Bakgrunn

Gode rutiner og systematisk arbeid med kvalitet er avgjørende, både for utvikling av kvalitet og gjennomstrømning.

NIFUs undersøkelse om studiegjennomstrømning og studiekvalitet ble lagt frem i 2013. Undersøkelsen avdekket at UMB hadde lavt frafall fra studiene, men lav grad av gjennomføring på normert tid sammenlignet med de andre universitetene. De trakk frem behov for bedre styring av programstruktur, styrking av studieveiledning, sikring av lokaler og pedagogisk utviklingsarbeid som innsatsområder for å øke gjennomstrømningen.

Også studiekvalitetsrapportene ved UMB og NVH for 2013 og rapportene fra EAEVE tar på forskjellige måter opp disse problemstillingene og forbedringspunktene. Det pekes i tillegg på viktigheten av å utnytte mulighetene som ligger i innføringen av fakulteter og ansvaret de blant annet skal ha for å koordinere studietilbudet.

Studentmiljøet i Ås kommer godt ut av Shot-undersøkelsen 2014. Samtidig bekrefter undersøkelsen i sin helhet det tidligere bildet; forekomstene av ensomhet, dårlig livskvalitet og lav egenrapportert studiemestring synes å være stabile. Dette gir grunn til å følge opp resultatene fra undersøkelsen.

Det er behov for å utvikle evalueringsformene ved NMBU, både for emne og program for å ha et bedre grunnlag for utviklingsarbeidet. Videre må ansvar og roller i kvalitetssikringssystemet beskrives tydeligere. Dette er elementer som NOKUT vektlegger i vurderingene av institusjonenes kvalitetssikringssystemer.

I denne saken legger studiedirektøren frem et utkast til en **tiltaksplan for studiekvalitet**. Tiltaksplanen skal legge føringer for arbeidet med studiekvalitet ved NMBU med konkrete, tidfestede tiltak som skal bygge opp under og bidra til god måloppnåelse i strategiperioden 2014-2018. Planen beskriver satsinger som kommer i tillegg til den ordinære kvalitetssikringen ved universitetet. Som en del av kvalitetssikringsarbeidet, vil studieutvalget ble forelagt en slik årlig tiltaksplan.

Studiedirektørens vurdering

NMBU er på god vei når det gjelder arbeidet med kvalitetssikring og –utvikling; i 2014 legges det et stort arbeid i profilering av universitet og i rehabilitering av lokaler. Det arbeides med satsingen med «faglige hjem», med implementering av læringsfilosofi og utvikling av «didaktikk for bærekraftig utvikling». Det er ønskelig at læringssenteret utvikles og kontakten med næringslivet styrkes gjennom økt kontaktflate med «Rådene for Samarbeid med Arbeidslivet (RSA). Disse tiltakene skal utvikle både innsats og resultater.

Et sentralt prosjekt i 2014 og 2015 ligger i utviklingen av et nytt, felles kvalitetssikringssystem for NMBU, sak 16/2014 i SU. Det er et mål for arbeidet, at NMBU får et robust og forutsigbart system, som bidrar til løpende kvalitetsutvikling, kan avdekke svikt i kvalitet og som dokumenterer arbeidet på en hensiktsmessig måte. Ledelsesforankring og felles eierskap er nødvendig.

Systemet skal på sikt kunne fungere som et strategisk verktøy i organisasjonen og som en del av virksomhetsstyringen. Dette er nødvendig for å oppnå det overordnede formålet med et kvalitetssystem; at kvalitetsarbeidet legger et felles grunnlag for kontinuerlig læring og utvikling.

NMBU har i sin strategi 2014-2018 satt seg som mål at universitetet skal kjennetegnes ved høy studiekvalitet og utdanne kandidater på et høyt internasjonalt nivå. Universitetet har satt seg ambisiøse virksomhetsmål, som er i tråd med strategi og samfunnsoppdrag og som vektlegger NMBUs profil, herunder bærekraftighet og tverrfaglighet.

Studieavdelingen vil ha et overordnet ansvar for å følge opp og rapportere på tiltakene Det er imidlertid avgjørende resultatet av planen, at ledelsen i de ansvarlige enhetene initierer og følger gjennomføringen av tiltakene. Det legges opp til en årlig rapportering på tiltakene i årsrapporten for studiekvalitet.

Forslag til vedtak

- Studieutvalget vedtar tiltaksplanen, slik den fremgår av vedlegg 1, med henblikk på iverksettelse i 2015.

Tiltaksplan for studiekvalitet 2014-2018
– tiltak i 2015

Kunnskap som felles mål

NMBU har i sin strategi 2014-2018 satt seg som mål at universitetet skal kjennetegnes ved høy studiekvalitet og utdanne kandidater på et høyt internasjonalt nivå. Det skal legges spesielt vekt ved pedagogisk utviklingsarbeid og implementering av universitets læringsfilosofi og samarbeid med andre institusjoner og samfunnet for øvrig. NMBU skal ha en offensiv studentrekruttering, god progresjon i utdanningsprogrammene og gode systemer for kvalitetssikring. Strategien legger til grunn den tette koblingen mellom studiekvalitet og kvalitet i forskning.

NMBU blir målt på studiekvalitet fra departementet. Mål og styringsparametere i tildelingsbrevet for 2014 setter ambisjonsnivå og retning for ønsket utvikling også i de kommende årene. Universitetet har med utgangspunkt i dette satt seg ambisiøse virksomhetsmål, som er i tråd med strategi og samfunnsoppdrag og som vektlegger NMBUs profil, herunder bærekraftighet og tverrfaglighet.

Arbeidet for økt studiekvalitet bygger opp under arbeidet for å utvikle det nye universitetet. Kvalitetsarbeid og arbeidet med sammenslåing er således to prosesser som går hånd i hånd og hvor resultatene er avhengig av hverandre.

Tatt i betraktning både egne mål og forventningene fra departementet, er arbeidet med studiekvalitet et arbeid som forplikter – og som aldri blir avsluttet.

Tiltaksplan for studiekvalitet

Det legges med dette frem en **tiltaksplan for studiekvalitet 2014-2018**. Tiltaksplanen skal sette retningen for arbeidet med studiekvalitet ved NMBU med konkrete, tidfestede tiltak som skal bygge opp under og bidra til god måloppnåelse i strategiperioden 2014-2018.

Planen beskriver satsinger som kommer i tillegg til den ordinære kvalitetssikringen ved universitetet.

Nedenfor beskrives tiltakene i 2015. Tiltaksplanen skal ha en dynamisk form i så måte at den vurderes og formuleres årlig i perioden basert på måloppnåelse og risiko.

Tiltakene er strukturert under de målene og styringsparameterne som KD/NMBU har satt for studiekvalitetsområdet. På denne måten knyttes tiltakene opp mot de valgte målepunktene og skal øke resultatoppnåelsen under hver og en av disse.

Studieavdelingen vil ha et overordnet ansvar for å følge opp og rapportere på tiltakene Det er imidlertid avgjørende resultatet av planen, at ledelsen i de ansvarlige enhetene initierer og følger gjennomføringen av tiltakene. Det legges opp til en årlig rapportering på tiltakene i årsrapporten for studiekvalitet.

Tiltak 2015

KDs sektormål 1: Universiteter og høyskoler skal gi utdanning av høy internasjonal kvalitet i samsvar med samfunnet behov.

NMBUs virksomhetsmål 1: NMBUs kandidater har kompetanse på høyt faglig nivå, er etterspurte og bidrar til bærekraftig verdiskaping for å sikre fremtidens livsgrunnlag.

Styringsparameter KD: Gjennomføring på normert tid. **Styringsparameter NMBU: Studiepoeng per student.**	
Tiltak	**Ansvar**
Gjennomgang og utvikling av oppfølgningsaktiviteter som en del av fadderordning for å hindre frafall og bidra til god progresjon – med særlig oppmerksomhet på de tre første semestrene	Studieavdelingen
Gjennomgang av rutiner og forskrifter med henblikk på å øke gjennomstrømning/studieprogresjon, for eksempel permisjonsregler, administrative tidstyver mv.	Studieavdelingen/ Forskriftsgruppen under SU
Utbedring av et studiesosialt lavterskeltilbud for å hindre frafall og bidra til god progresjon	Studieavdelingen
Gjennomgang av studieveileders rolle og funksjon ved instituttene med henblikk på styrking av studieveiledningen	Studieavdelingen
Planlegging og gjennomføring av seminar om studiekvalitet for SU – tema 2015: Kvalitet og gjennomstrømning	Studieavdelingen

Styringsparameter NMBU: kandidater i relevant jobb 6. mnd. etter endt utdanning	
Tiltak	**Ansvar**
Gjennomføring av kandidatundersøkelser på programnivå.	Studieavdelingen
Videreutvikling av samarbeidet med næringsliv og forvaltning gjennom brukergruppene i RSA. Inkludering av alumni.	Instituttene

Styringsparameter KD: Studentene skal lykkes med å nå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene.	
Tiltak	**Ansvar**
Utvikling av nytt kvalitetssikringssystem, herunder blant annet nye rutiner for evaluering av emner og program.	Studieavdelingen
Oppbygging og oppdatering av kvalitetssikringssidene på www.nmbu.no	Studieavdelingen
Samlokalisering av bibliotek, Læringssenter og Skrivesenter	Studieavdelingen og Biblioteket
Utvikle læringssenteret som støttefunksjon og pådriver for pedagogisk utviklingsarbeid og implementering av Læringsfilosofi – ansettelse av 1 person	Læringssenteret
Konseptutvikling av undervisningsseminar for faglig ansatte ved instituttene	Læringssenteret
Gjennomgang av UniPed med henblikk på en revidering av kurset i tråd med NMBUs læringsfilosofi	Læringssenteret og SLL
Videreutvikling av ordningen med «Faglige hjem» - styrking av koblingen mellom forskning og utdanning	Læringsmiljøutvalget
Forbedring av undervisningslokaler og sentrale møteplasser for studenter – innflytting i Ur-bygningen	Sentraladministrasjonen

NMBUs virksomhetsmål 2: NMBUs kandidater har tverrfaglig forståelse og internasjonalt perspektiv.

Styringsparameter NMBU: Læringsutbytte vurderes ved gjennomgang av programmer og emner med vekt på utviklingsarbeid og tilrettelegging for god læring	
Tiltak	**Ansvar**
Implementering av fakultetsnivået – med henblikk på å ta ut synergier mellom fagmiljøene ved Ås og Adamstuen.	Dekan
Klargjøring av fakultetenes rolle i vurderingen av innhold og struktur på programnivå	Dekan
Utvikle nye rutiner for emne- og programbeskrivelse	Studieavdelingen

Styringsparameter NMBU: Internasjonalisering, herunder innveksling og utveksling	
Tiltak	**Ansvar**
Styrking av instituttenes informasjon om utreisemuligheter, avtaler med universiteter og synliggjøring av «vinduer» i studieprogrammene hvor det passer med utveksling.	Studieavdelingen i samarbeid med instituttene

SU-sak 23/2014 Søknad om dispensasjon i forbindelse med kravet til doble grader

Studieutvalget

Saksansvarlig:	Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler:	Bjørg Ekerholt Dysvik
Arkivnr:	14/04592

Vedlegg:

1. Brev datert 18.09.2014 fra Institutt for landskapsplanlegging (ILP) til NMBUs studiedirektør
2. Brev datert 25.03.2014 fra Universitets- og høgskolerådet (UHR) til Kunnskapsdepartementet (KD)

Forslag til vedtak:

Søknad om dispensasjon fra kravet om ny masteroppgave i ny grad for student Ann-Iren Trommestad avslås.

Ås, 16.10.2014

Ole-Jørgen Torp

studiedirektør

Bakgrunn

I brev av 18.09.2014, vedlegg 1, søker Institutt for landskapsplanlegging (ILP) om dispensasjon fra kravet om ny masteroppgave i ny grad for student Ann-Iren Trommestad. Studenten fullførte sin 2-årige mastergrad i Eiendomsutvikling våren 2013. Høsten 2013 fikk Trommestad opptak til høyere årstrinn på 5-årig master i Eiendom.

Ifølge de utfyllende bestemmelsene til § 4 i Forskrift om krav til mastergrad, heter det : «*Ved eventuelle doble grader, vil det være krav om at en ny masteroppgave skal inngå i de 60 nye studiepoengene som kreves i tillegg til tidligere oppnådd grad.»* Videre framgår følgende: *«Studieutvalget kan gjøre unntak fra denne bestemmelsen.»*

Trommestads masteroppgave har en tematikk og metodebruk som er minst like faglig relevant for master i Eiendom som for master i Eiendomsutvikling. Studieutvalget skal i denne saken ta stilling til om søknaden om dispensasjon fra kravet om ny masteroppgave skal imøtekommes.

Studiedirektørens vurderinger og tilråding

Masteroppgaven skal være en avsluttende og programspesifikk del av et studieprogram (30 eller 60 studiepoeng). Studentene skal gjennom sitt forutgående emnevalg bygge opp tilstrekkelige forkunnskaper for ønsket tema/problemstilling for masteroppgaven. Av avgjørende betydning er også at temaet/problemstillingen skal være et «sluttprodukt» for hva studenten har oppnådd av læringsutbytte i det aktuelle programmet, og således tilfredsstille programmets læringsutbyttebeskrivelse.

Flere studenter benytter gjenbruk av utdanning inn i en ny grad og de ulike lærestedene har sine egne retningslinjer på dette området. Det kan nevnes at Universitetet i Bergen (UiB) krever minst 60 «nye» studiepoeng inkludert en ny masteroppgave. Universitetet i Oslo (UiO) krever også ny masteroppgave, men her er kravet 90 «nye» studiepoeng. NMBUs regelverk er på linje med UiB på dette punktet, forskjellen ligger i at ved NMBU åpnes det opp for å kunne gjøre unntak fra de nedfelte bestemmelsene.

Hva som skal kreves av innhold i doble grader, er et spørsmål som de ulik lærestedene har en noe forskjellig tilnærming til. Doble grader og krav til innhold, er derfor en problemstilling som Universitets- og høgskolerådet (UHR) har bedt Kunnskapsdepartementet (KD) om en nærmere avklaring på (brev av 25.03.2014, se vedlegg 2). UHR ser behovet for klarere og overordnede retningslinjer rundt dette spørsmålet, og har kommet med forslag til endringer i ordlyden i den gjeldende Forskrift om godskriving av høyere utdanning. UHR *foreslår* blant annet at den nye graden eller yrkesutdanningen må ha et annet faglig tyngdepunkt enn tidligere grader eller yrkesutdanninger. Videre at det er institusjonene selv som fastsetter krav til hvilke deler av graden eller yrkesutdanningen som må være nye.

UHR har nylig vært i kontakt med KD og etterlyst svar på henvendelsen. Tilbakemeldingen fra KD er: «Saken er til vurdering i ledelsen. Det er vanskelig per dags dato å si når saken er ferdigbehandlet, men forhåpentligvis i løpet av høsten.»

Studiedirektøren ser ILPs ønske om en snarlig avklaring på dispensasjonssøknaden. Samtidig er dette en prinsipiell sak som vil legge føringer for tilsvarende søknader og studiedirektøren er kjent med at også andre studenter avventer utfallet av denne søknaden med tanke på kravet til innholdet i doble grader.

KD signaliserer at UHR vil få tilbakemelding på sin henvendelsen nå i høst og studiedirektøren ønsker en avklaring før NMBU eventuelt åpner for en praksis med gjenbruk av masteroppgaven. Dersom utfallet blir at institusjonene selv kan fastsette hvilke krav som skal stilles, må NMBU ta spørsmålet opp til en ny og prinsipiell intern avklaring. En diskusjon som også bør innbefatte om gjenbruk av masteroppgaven inn i en ny grad vil tilfredsstille programmets læringsmål. Et annet punkt er om det også for masteroppgavene bør utarbeides læringsmål og en beskrivelse av læringsutbyttet. Det at samme oppgave, det vil si en vesentlig del av masteren, kan benyttes i henholdsvis master i Eiendom og master i Eiendomsutvikling, kan kanskje være et uttrykk for at programmene er for like, eller at oppgaven ikke burde vært en del av master i Eiendomsutvikling.

Studieutvalget nedsatte på møtet den 10.09.d.å. en regelverksgruppe som blant annet skal vurdere regelverket for gradsoppgaver. Studiedirektøren mener at dagens krav til ny masteroppgave i ny grad er et område i regelverket som også bør drøftes i denne gruppa.

Studiedirektøren anbefaler på det nåværende tidspunkt at søknaden om dispensasjon fra kravet om ny masteroppgave i ny grad avslås.

SU-sak 24/2014 Priser innen utdanningsområdet, NMBU

Studieutvalget

Saksansvarlig: Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler: Bodil Norderval
Arkiv nr:

Vedlegg:

1. Utkast til vedtekter for NMBUs utdanningspris
2. Utkast til vedtekter for pris for beste oppgave ved NMBU
3. Utkast til vedtekter for Pionérprisen for innovativ undervisning ved NMBU

Forslag til vedtak:

Studieutvalget tilrår at NMBU oppretter følgende priser med tilhørende vedtekter innen utdanningsområdet:

1. NMBUs utdanningspris. Tildeles annet hvert år, vekselvis med forskningsprisen.
2. Årlig pris for beste oppgave ved NMBU
3. Årlig pionérpris for innovativ undervisning som fremmer NMBUs læringsfilosofi

Studieutvalget tilrår at rektoratet viderefører ordningen med å premiere semesterets beste forelesere med en faglig stipend.

Ås, 15. oktober 2014

Ole-Jørgen Torp

Studiedirektør

Bakgrunn

Rektor har bedt om råd om hvilke priser NMBU skal ha for å stimulere og påskjønne sterk innsats innen undervisning og utdanning. Rektor har allerede påpekt at det skal være to likestilte priser innen forskning og utdanning som deles ut annet hvert år, forskningsprisen og utdanningsprisen. I 2015 blir ingen av disse prisene delt ut.

I møte den 10. september, ble studieutvalget forelagt en sak vedrørende priser innen utdanningsområdet ved NMBU, SU-sak 17/2014. Studieutvalget ba om at det ble utarbeidet utkast til vedtekter til prisene før studieutvalget ga en endelig tilråding til prisene, og ba om å få saken tilbake i neste møte. Universitetsstyret skal vedta priser ved NMBU i styremøte i desember 2014.

I denne saken skal studieutvalget gi om råd om hvilke priser med tilhørende vedtekter som skal etableres for NMBU innen utdanningsområdet. Som bakgrunn til saken vises det også til FU-sak 14/2014 (sak utsatt og skal behandles av FU høsten 2014).

Studiedirektørens vurdering

Det er viktig å stimulere og belønne god pedagogisk undervisning og studiekvalitet, på lik linje med stimulering til god forskning og forskningsformidling. Det er samtidig viktig å belønne god studiekvalitet på ulike nivå i organisasjonen, og med dette mener studiedirektøren at både studenter, enkeltlærere og større prosjektgrupper bør kunne premieres for god innsats og kvalitet. Studiedirektøren tror slike priser er med på å motivere enkeltpersoner/grupper og løfte studiekvaliteten ved universitetet ytterligere.

Utdanningspris: Utdanningsprisen ved UMB har vært en større pris rettet mot tiltak som igangsetter vedvarende aktiviteter knyttet til heving av utdanningskvalitet (statutter for UMBs gamle utdanningspris). Statuttene til prisen har vært tett knyttet opp mot retningslinjene til den årlige «Utdanningskvalitetsprisen» som deles ut av NOKUT. Premie var likestilt med Forskningsprisen premie, en prosjektstilling i tre år. I sitt saksframlegg til Forskningsutvalget, FU-sak 14/2014, foreslår forskningsdirektøren at NMBUs nye forskningspris skal belønnes med en pengesum pålydende 100 000,-, og at universitetet går bort fra å belønne forskningsprisen med en stipendiatstilling/prosjektstilling. Dette begrunner forskningsdirektøren med at priser først og fremst skal være en påskjønning, mens stipendiatstillinger heller bør tildeles med utgangspunkt i konkrete faglige problemstillinger og behov. Studiedirektøren støtter denne vurderingen, og viser også til at utdanningsprisen og forskningsprisen skal være likestilte priser. Utkast til vedtekter for NMBUs Utdanningspris følger i vedlegg 1.

Pris for beste oppgave: Pris for beste masteroppgave har blitt delt ut ved UMB i 7 år, og både oppgaver på 30 og 60 stp kunne bli nominert til prisen. Ved veterinærstudiet skrives det en prosjektoppgave siste studieår, på 40 stp. Studiedirektøren anbefaler at prisen også omfatter prosjektoppgaver på 40 stp fra veterninærprogrammet. Prisen bør belønnes med en pengepremie. Forslaget til vedtekter er lite endret i forhold til UMBs tidligere masteroppgavepris med unntak av at studiedirektøren anbefaler at man kun kan nominere oppgaver som er levert innen normert tid. Studiedirektøren synes det ville vært et feil signal dersom prisen tildeles student(-er) som har brukt lengre tid enn

normert på oppgaven. Det foreslås å endre komiteens sammensetning noe, hovedsakelig fordi det har vist seg vanskelig å finne phd-studenter som har tid til å delta i komitéarbeidet. Forslag til vedtekter følger i vedlegg 2.

Pionérpris for innovativ undervisning: Felles for Pegasusprisen og Fronterprisen er påskjønnelse for god pedagogikk med fokus på studentenes læring. Pegasusprisen har også vært vinklet mot god forskningsformidling, mens Fronterprisen har vært vinklet mot god bruk av digitale verktøy. Ettersom det er foreslått at det skal være en egen pris for forskningsformidling, synes studiedirektøren at det også bør være en pris for undervisere rettet mot god pedagogikk og studentaktiv læring. UMB vedtok en læringsfilosofi i 2013, og denne læringsfilosofien er videreført til NMBU. I læringsfilosofien heter det følgende:

a) Vi skaper inkluderende læringsmiljøer og gode faglige hjem

b) Studentene er aktive deltakere i fagmiljøet

c) Læring er en studentaktiv prosess som fremmer refleksjon og selvstendighet.

d) Studentene tar ansvar for og styrer egen læring

e) Lærerne tilrettelegger, veileder og støtter studentene i deres læringsprosess

f) Studentene er en viktig læringsressurs for hverandre og deltar aktivt i undervisningen av sine medstudenter

g) Lærerne fremmer studentens læringsprosess underveis gjennom konstruktive tilbakemeldinger

Studiedirektøren anbefaler at Pegasusprisen og Fronterprisen slås sammen til en ny pris rettet mot belønning av undervisere som fremmer NMBUs læringsfilosofi. Prisvinner(-e) bør belønnes med en pengepremie. Forslag til vedtekter for prisen følger i vedlegg 3.

Studentene har allerede vedtatt at pris for semesterets beste foreleser videreføres, og studiedirektøren anbefaler at universitetet opprettholder ordningen med et faglig stipend til prisvinnerne. Det foreligger ikke retningslinjer for prisen i dag. Pengepremien fra universitetet har tidligere vært på 25 000,-.

Det presiseres at endelige vedtekter kan bli noe justert for å koordinere vedtektene med prisene innen forskningsområdet. Dette vil i hovedsak omhandle tidspunkt for tildeling, omfang av pengepremie og søknadsprosess. Samtidig vil studiedirektøren påpeke at det nye universitetet bør bli flinkere til å dra lærdom av prisvinnere og gode prosjekter for å løfte studiekvaliteten på universitetet ytterligere.

Vedtekter

NMBUs utdanningspris

Formål: Formålet med prisen er å stimulere og motivere fagmiljøene ved universitetet til å arbeide systematisk med å videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine og motivere fagmiljøene ved universiteter og høgskoler til å bli mer opptatt av arbeid med utdanningskvaliteten. Utdanningskvalitet er her et uttrykk for totalkvalitet som omfatter studiekvalitet, styringskvalitet og relevans. Prisen utdeles etter nominasjon for tiltak som igangsetter vedvarende aktiviteter knyttet til heving av utdanningskvalitet.

Utdanningsprisen tildeles annet hvert år, vekselvis med forskningsprisen. Prisen er på 100 000,-, og pengepremien skal benyttes til å videreutvikle tiltaket som ligger til grunn for pristildelingen. Instituttet skal rapportere om bruken av pengepremien i sine årsrapporter. Prisen ledsages av et diplom med et sammendrag av begrunnelsen for tildelingen.

Prisen tildeles av universitetsstyret etter innstilling fra en komité på fem medlemmer. Komiteen oppnevnes av rektor og skal bestå av tre vitenskapelige ansatte (en fra hvert fakultet), to studenter og en ekstern fagpedagog. De vitenskapelig ansatte og den eksterne fagpedagogen oppnevnes for tre år, mens studentrepresentantene oppnevnes for et år. Studiedirektøren er sekretær for komiteen.

Prisen kan tildeles en eller en gruppe personer fra ett eller flere institutter ved NMBU. Kandidater til prisen kan foreslås av tilsatte og studenter ved NMBU. Forslag skal omfatte:

1. Tiltak som ligger til grunn for søknaden. Dette må være forankret i problemstillinger som er nyskapende og som har betydning for og fokuserer på utvikling av utdanningskvaliteten. Prisen kan tildeles for fremragende arbeid innenfor ett eller flere områder. Søknaden må dokumentere samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktuelle aktører både i planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen.
2. Det må fremkomme dokumentasjon av tiltakets nærhet til teori og praksis, og hvorledes en i arbeidet gjør seg nytte av relevant kompetanse og kunnskap på det aktuelle fagområdet. Søknaden må inneholde en beskrivelse og vurdering av tiltaket og hvordan resultatet av arbeidet med tiltaket kan tenkes å bli videreført og overført til andre.
3. En anbefaling fra instituttleder.

Dersom bedømmelseskomitéen ikke finner en verdig vinner, blir ikke prisen delt ut.

Vedtekter

Pris for beste oppgave ved NMBU

Formål: Formålet med prisen er å stimulere til og påskjønne gode oppgaver ved NMBU.

Prisen er en årlig pris som deles ut for beste oppgave i løpet av ett kalenderår. Prisen er på kr. 10 000,- og ledsages av et diplom med et sammendrag av begrunnelsen for tildelingen. Prisen deles ut på immatrikuleringen

Prisen skal gå til student(-er) som leverer oppgave på masternivå ved NMBU, og kan tildeles enkeltpersoner eller grupper av personer som leverer felles oppgave. Prisen kan tildeles for masteroppgaver eller prosjektoppgave ved veterinærstudiet, og oppgaver av både 30, 40 og 60 studiepoengs omfang kan nomineres. Oppgaven må være levert innen normert tid etter første gangs oppmelding. Dersom instituttet har innvilget utsatt innleveringsfrist på maks tre måneder, vurderes oppgaven til å være levert innen normert tid.

Ansatte og studenter ved NMBU kan fremme forslag på kandidater. Begrunnet søknad og to eksemplar av oppgaven samt en digital versjon sendes til det institutt oppgaven ble utarbeidet ved. Frist for oversendelse av forslag til instituttene er 15. februar (for oppgaver levert sist kalenderår, dvs mellom 1. januar og 31. desember). Det er ikke et krav at oppgaver som foreslås skal være ferdig sensurert, men sensur må ha falt innen instituttet nominerer eventuelle kandidater til studiedirektøren (15. mars). Fra veterinærstudiet kan det nomineres en oppgave, men øvrige institutter kan nominere inntil en kandidat til prisen.

Universitetsstyret deler ut prisen etter innstilling fra en komité bestående av 7 personer, 6 vitenskapelig ansatte og en student på som studerer på masternivå. Komitémedlemmer må kunne norsk og engelsk. Ved vurderingen skal komiteen legge vekt på at oppgaven skal vise forståelse, selvstendighet, refleksjon, modenhet og analytisk evne. Videre skal det legges stor vekt på oppgavens faglige fordypning, studentens(-enes) evne til å identifisere problemer innenfor et fagområde samt studentens(-enes) evne til å presentere dette. Studiedirektøren koordinerer komiteen og er sekretær for komiteen.

Utfyllende bestemmelser:
I partallsår (prisåret) har følgende institutter ansvaret for å oppnevne vitenskapelig ansatte til komiteen:

- Institutt for landskapsplanlegging
- Institutt for matematiske realfag og teknologi
- Noragric
- Institutt for plante- og miljøvitenskap
- Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi
- Institutt for sports- og familiedyrmedisin

I oddetallsår (prisåret) har følgende institutter ansvaret for å oppnevne vitenskapelig ansatte til komiteen:

- Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap
- Institutt for økonomi og ressursforvaltning
- Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap
- Institutt for naturforvaltning
- Institutt for produksjonsdyrmedisin
- Institutt for basalmedisin og akvamedisin.

Vedtekter

Pionérprisen for innovativ undervisning ved NMBU

I NMBUs læringsfilosofi, pkt c) til g) heter det:

c) Læring er en studentaktiv prosess som fremmer refleksjon og selvstendighet
d) Studentene tar ansvar for og styrer egen læring
e) Lærerne tilrettelegger, veileder og støtter studentene i deres læringsprosess
f) Studentene er en viktig læringsressurs for hverandre og deltar aktivt i undervisningen av sine medstudenter
g) Lærerne fremmer studentenes læringsprosess underveis gjennom konstruktive tilbakemeldinger

Formål: Formålet med prisen er å påskjønne ansatte som stimulerer til studentaktiv læring i tråd med intensjonene i NMBUs læringsfilosofi.

Prisen tildeles hvert år og premien er et fagstipend på kr. 50 000,-. Prisen ledsages av et diplom med sammendrag av begrunnelse for tildelingen.

Prisen skal gå til person(-er) som utmerker seg gjennom innovativ, effektivt og engasjerende undervisningsformer som skaper aktive, selvstendige og reflekterte studenter, og der undervisningen viser klare sammenhenger mellom læringsutbytte, læringsaktiviteter og evalueringsformer. Prisen kan tildeles enkeltpersoner eller en samlet gruppe personer, og kan tildeles både i tilknytning til ordinær undervisning eller etter- og videreutdanning ved NMBU.

Alle studenter, kursdeltagere og undervisningsutvalg ved NMBU kan fremme forslag på kandidater til prisen. Begrunnet søknad skal sendes til studiedirektøren, og søknaden må beskrive samspillet mellom student og den nominerte, beskrive undervisnings- og evalueringsopplegget og hvordan dette skaper aktiv læring. Studiedirektøren har ansvaret for kunngjøring av søknadsfrist.

Universitetsstyret deler ut prisen etter innstilling fra en komité bestående av 4 personer med en pedagog fra SLL (leder av gruppen), en vitenskapelig ansatt, og to studenter oppnevnt av studentenes arbeidsutvalg. Ved stemmelikhet har leder av komiteen dobbeltstemme. Læringssenteret under studiedirektøren er sekretær for komiteen.

Dersom bedømmelseskomitéen ikke finner en verdig vinner, blir ikke prisen delt ut.

Studieutvalget

SU-sak 25/2014-4 Møteplan for Studieutvalget 2015

Studiedirektøren foreslår følgende møtedatoer i 2015:

- 21. januar, campus Ås
- 24. og 25. februar, seminar
- 22. april, campus Adamstuen
- 3. juni, campus Ås
- 26. august, campus Ås
- 6. og 7. oktober, seminar
- 18. november, campus Adamstuen

Ås, 16.10.2014

Ole-Jørgen Torp

studiedirektør

Statsbudsjett 2015

8. Oktober

Statsbudsjett 2015 for NMBU

- I forhold til estimert ramme brukt i den interne budsjettprosess frem til nå medfører foreslått statsbudsjett en liten innstramming på ca. 6,7 mill. kr.
- Uttelling i KD sin finansieringsmodell som forventet
- 3,7 mill. kr er gitt til satsning på toppforskermiljøer, NMBU er en av 5 institusjoner som får dette.
- Statsbygg har fått en endelig ramme på 1080 mill. kr i brukerutstyr til samlokaliseringsprosjektet, dette er svært positivt.
- Fordeling SAKS-midler først i 2015.

Generelle føringer i sektoren

- Generell økning i grunnfinansieringen i sektoren med 53,7 mill. kr. NMBU sin andel 2,3 mill. kr. Dette er en videreføring fra revidert budsjett 2014. Altså ingen nye penger.
- Krav om avbyråkratisering i sektoren, kutt med 183 mill. kr i sektoren (0,5 % av driftskostnadene). NMBU kuttes 5,8 mill. kr.
- Ingen økt finansieringsramme for RBO-komponenten.
- 75 mill. kr til SAKS, opp 25 mill. kr. Fordeles i 2015.

Generelle føringer II

- 70 mill. kr til å styrke toppforskningsmiljøene. NMBU sin andel 3,7 mill. kr. KD har spesifisert anvendelse. Grunnlaget for tildeling til institusjonene er aktivitet på viktige forskningsarenaer: SFF, SFI, FRIPRO, EU-koordinatorrolle osv.
- 85 mill. kroner ekstra til oppgradering av bygg ved institusjonar som forvaltar sin eigen bygningsmasse. KD vil etter dialog komme tilbake på nyåret med fordeling av midlene.

Forskning

- øke bevilgningene til forskning med 600 mill. kr. Målet er 500 flere forskere innen fire år.
- 47 nye rekrutteringsstillinger (helse/sosial, lærer og ingeniør). Mål - økning på 500 stillinger innen 4 år.
- 60 mill. kr mer til FRIPRO prosjekter («frie» forskningsprosjekter). Midlene administreres av NFR)
- 115 mill. kr mer i stimuleringsmidler til STIM-EU. Støtter prosjektetablering, posisjonering, nettverk osv.
- Norges pott i Horizon2020 er på 700 mill. kr

Forskning - infrastruktur

- 100 mill. kr mer til forskningsinfrastruktur i 2015. Totalt styrking med 400 mill. kr innen 2018.
- 20 mill. kr til muliggjørende teknologi: IKT, Bio-, Nano- og Nevro-teknologiområdet. Samlet søknadspott hos NFR er nå på 45 mill. kr.
- 30 mill. kr til utstyr i profesjonsutdanningene (sykepleier og ingeniørfagene)
- Bevilget 1080 mill. kr til brukerutstyr på samlokaliserings-prosjektet. Er samlet kostnadsramme, styringsrammen for Statsbygg er på 1059 mill. kr.

Utdanning

- Ingen nye studieplasser – men tidligere tildelte studieplasser konsekvensjusteres inn i rammen.
- Det er foreslått å bygge 1 500 nye studentboliger
- Skolepenger for internasjonale studenter H15 – kutt på 80,5 mill. kr i sektoren. Enhetene må hente dette kutt inn igjen fra studentene ved å kreve skolepenger. Effekt NMBU på 3,2 mill. kr. Unntatt er:
  - studenter fra EU/EØS
  - studenter m/rett på utdanningsstøtte fra Lånekassen
  - utdanningsstudenter på avtale

Utdanning II

- Totalt avsatt 447 mill. kr til etterutdanning lærere, dette finansierer en rekke tiltak. NMBU får 1,0 mill. kr øremerket til dette formålet.
- Studiestøtten øker «mer» enn konsumprisindeksen
- Renten på studielån øker fra 1 til 1,25 %. Også andre mindre justeringer i studentstøtten.

		Endr. 14-15	Ramme
Ramme NMBU prop. 1S (2013-2014)			**1 129 067**
Tekniske endringer:			
Nye studieplasser tidligere år		5 345	
			5 345
Endret uttelling i KD sin finansieringsmodell			
Undervisning reell økning		12 094	
Forskning RBO reduksjon		-5 949	
			6 145
Lønns-/prisjustering:			
Lønns- /prisjustering	3,3 %		**37 478**
Andre endringer:			
Nye studieplasser 2014		1 476	
Andre endringer:		-72 267	**-70 791**
- Utfasing midler til inventar Ur	-26 100		
- Overføring av brukerutstyrsmidler SLP	-50 000		
- Effektivisering og avbyråkratisering	-5 843		
- Tiltak for studieavgift utenfor EØS-området	-3 236		
+ Rekruttering av fremragende forskere	3 700		
+ Videreføring av styrking basis i RNB 2014	2 345		
+ Etter- og viderutdanning lærere	1 000		
+ Rekrutteringsstillinger 2014	5 867		
+ ……..	0		
- ……	0		
	-72 267		
Ramme NMBU prop. 1S (2014-2015)		**-59 301**	**1 107 244**

«Uventet» budsjetteffekt er 6,734 mill. kr i redusert ramme.

Prop. 1 S (2013-2014)			**1 129 067**
Tekniske endringer:			
Nye studieplasser tidligere år		5 345	
			5 345
Endringer pga. finansieringssystemet:			
Undervisning reell økning		12 094	
Forskning RBO reduksjon		-5 949	
			6 145
Lønns-/prisjustering:			
Lønns- /prisjustering	3,3 %		**37 478**
Andre endringer:			
Nye studieplasser 2014		1 476	
Andre endringer:		-6 734	**-5 258**
- Utfasing midler til inventar Ur			
- Overføring av brukerutstyrsmidler SLP			
- Effektivisering og avbyråkratisering	-5 843		
- Tiltak for studieavgift utenfor EØS-området	-3 236		
+ Rekruttering av fremragende forskere			
+ Videreføring av styrking basis i RNB 2014	2 345		
+ Etter- og viderutdanning lærere			
+ Rekrutteringsstillinger 2014			
	-6 734		
Prop. 1 S (2014-2013)		**6 232**	**1 172 777**

Høringsnotat om endringer i universitets- og høyskoleloven og egenbetalingsforskriften

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) og i forskrift 15. desember 2005 nr. 1506 om egenbetaling ved universiteter og høyskoler (egenbetalingsforskriften) i henhold til vedlagte forslag.

Innledning

Internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å utvikle verdensledende fagmiljøer. Studentmobilitet er et viktig element i dette samarbeidet. Departementet ønsker en mer strategisk rekruttering av utenlandske studenter til Norge og en mer målrettet bruk av statlige midler. Rekrutteringen bør i større grad foregå i samsvar med institusjonenes strategier og nasjonale prioriteringer i forsknings- og høyere utdanningspolitikken. Departementet foreslår derfor å innføre en avgrenset ordning med studieavgift for studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits (tredjeland) ved de statlige universitetene og høyskolene.

Studentutveksling som finner sted som ledd i et faglig samarbeid mellom norske og utenlandske læresteder, skjer på bakgrunn av faglige vurderinger og konkrete strategiske prioriteringer fra institusjonene. Ofte er slik studentutveksling også koblet tett til etablert forskningssamarbeid. Dette er i tråd med nasjonal politikk for internasjonalt høyere utdanningssamarbeid. Departementet mener en slik modell sikrer rekruttering av kvalitativt gode internasjonale studenter, og samtidig bidrar til internasjonalisering i hele institusjonen. Dette kommer også studenter som ikke reiser ut til gode.

Derfor foreslår departementet at utvekslingsstudenter som rekrutteres på bakgrunn av samarbeidsavtaler, både nasjonale og institusjonelle, skal være unntatt fra ordningen. Dette vil gi institusjonene mulighet til å rekruttere studenter i henhold til institusjonenes strategier for internasjonalt samarbeid, og i henhold til nasjonale prioriteringer.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2015 en omdisponering av rammen til universiteter og høgskoler for å gi rom for økt rekruttering av kvalitativt gode internasjonale studenter gjennom utvekslingsavtaler og andre satsinger på kvalitet i utdanning og forskning.

Bakgrunn for forslaget

I Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) meldte regjeringen at Kunnskapsdepartementet ville utrede studieavgift i høyere utdanning for borgere fra land utenfor EØS-området og Sveits (tredje-landsstudenter), med sikte på innføring fra høsten 2015. Regjeringen ville komme tilbake til Stortinget om saken etter at utredningen er ferdigstilt.

I løpet av de siste 10-15 årene har høyere utdanning blitt stadig mer internasjonal, noe som har bidratt til økt studentmobilitet og sterk konkurranse om å tiltrekke seg de beste studentene. På verdensbasis er i dag om lag 4,5 millioner studenter tatt opp ved et lærested utenfor eget hjemland. Halvparten av disse studentene er i Europa.

De nordiske landene er blant de landene med høyest statlig finansiering av høyere utdanning. Fram til for få år siden var høyere utdanning gratis for alle i alle de nordiske landene. Siden 2006 har Danmark, Sverige og i noen grad Finland introdusert ulike ordninger for studieavgift for studenter fra tredjeland, det vil si land utenfor EØS-området og Sveits. Dette har hatt ulike effekter i de tre landene, men antallet studenter fra tredjeland har gått ned.

Høsten 2013 var det registrert om lag 10 500 studenter fra tredjeland ved norske universiteter og høyskoler. Dette er en økning på om lag 30 prosent fra 2006, da det var om lag 7 300 registrerte studenter fra tredjeland. I 2012 ga Utlendingsdirektoratet (UDI) 3 400 nye oppholdstillatelser i studieøyemed. Blant disse er et større antall i Norge under norskfinansierte samarbeidsprogrammer, enten under kunnskapspolitikken eller utenriks- og bistandspolitikken. Det er grunn til å anta at deler av økningen i Norge skyldes innføring av studieavgift i to av våre naboland.

Internasjonalisering av norsk høyere utdanning er høyt prioritert og det er viktig at institusjonene har et utstrakt internasjonalt samarbeid og utveksling av studenter. Økningen i antall utenlandske studenter de seneste årene har imidlertid gitt et økt press på norske utdanningsressurser, og det er derfor viktig at Norge har en aktiv tilnærming til hvordan denne økningen i antall studenter skal møtes. Departementet ønsker å bidra til at studenter ved norske høyere utdanningsinstitusjoner i større grad rekrutteres i henhold til institusjonelle og nasjonale prioriteringer.

Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven (Uhl). § 7-1 første ledd lovfester et gratisprinsipp for studier som fører frem til en grad eller yrkesutdanning ved statlige universiteter og høyskoler. Departementet kan i særskilte tilfeller, etter søknad, godkjenne unntak fra hovedregelen, jf. siste setning. Unntaket er imidlertid snevert og gir ikke grunnlag for nye former for egenbetaling.

Gratisprinsippet er ytterligere konkretisert i forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler (egenbetalingsforskriften).

Statlige utdanningsinstitusjoner kan etter dagens bestemmelse ikke ta egenbetaling fra studentene dersom det ikke er gitt særskilt adgang til det i egenbetalingsforskriften, jf. uhl. § 7-1 tredje ledd. Et premiss for forskriften er imidlertid at det ikke skal åpnes for nye former for egenbetaling eller egenbetalingsstudier enn de som i dag er nedfelt i forskriften.

Det følger av egenbetalingsforskriften § 1-1 første punktum at forskriften regulerer «adgang til å kreve egenbetaling for studietilbud som er rettet mot enkeltstudenter, betaling for andre utgifter knyttet til studietilbud, vederlag for eksamenskandidater uten eksamensrett».

I forskriftens § 3-2 er det fastsatt at statlige institusjoner kan kreve egenbetaling i følgende tilfeller:

a) for kurs
b) for fag/emner som normalt ikke er del av studieprogram som fører fram til grad eller yrkesutdanning
c) for erfaringsbaserte mastergradsstudier
d) av studenter som fyller opp ledige plasser på studieprogram eller fag/emner som er oppdragsfinansiert

Studieavgift i Sverige og Danmark
I Sverige og Danmark er studenter som er borgere i land utenfor EU/EØS omfattet av ordningene med studieavgift. Begge land har unntaksordninger for studenter med spesiell tilknytning til landet eller som er en del av et utvekslingsprogram. I Danmark omfattes alle høyere utdanningsinstitusjonene, mens ordningen i Sverige er lovfestet for de statlige universitetene og høyskolene.

Institusjonene bestemmer selv størrelsen på studieavgiften. Institusjonene mottar imidlertid ikke finansieringstilskudd for disse studentene, og studieavgiften skal dekke kostnadene ved studieplassen. Dette innebærer at utdanningen minimum koster det samme som institusjonen får i støtte fra staten. Eventuelle inntekter av studieavgiften blir disponert av institusjonene selv.

I Sverige er det innført et fast søknadsgebyr på 900 SEK for å kompensere for de administrative kostnadene ved søknadsbehandling. I Danmark kreves det et depositum ved søknadsbehandling, samt et gebyr dersom det avholdes opptaksprøver.

Institusjonene i begge landene mottar statlige midler til finansiering av ulike stipendordninger for studenter som må betale studieavgift. I tillegg kan institusjonene innføre stipendordninger med egne midler eller eksternt finansiert.

Studieavgift i Finland
I Finland er det etablert en prøveordning for studieavgifter på visse områder som skal evalueres etter en fireårsperiode (2010-2014). Institusjonene deltar frivillig i ordningen og kan ta studieavgift for studieprogram som tilbys på fremmedspråk. Studenter som er borgere i land utenfor EU/EØS er omfattet av ordningen, mens studenter med spesiell tilknytning til landet er unntatt ordningen.

Departementets forslag

Departementets foreslår endringer i universitets- og høyskoleloven og egenbetalingsforskriften for studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits (studenter fra tredjeland).

Forslaget innebærer at høyere utdanningsinstitusjoner får anledning til å kreve studieavgift for de nevnte studentene. Institusjonene vil ikke være pålagt å ilegge studieavgift, og vil stå fritt til å fastsette størrelsen på avgiften. Institusjonene står dermed fritt til å finansiere hele eller deler av studieplassen til studentene gjennom egen rammebevilgning. Eventuelle inntekter av studieavgiften disponeres av institusjonene selv. Det innføres ikke pålegg om å kreve søknadsgebyr.

Studenter som har rett til støtte fra Statens lånekasse for utdanning og/eller er utvekslingsstudenter omfattes *ikke* av endringene. Departementet har lagt til grunn følgende definisjon av utvekslingsstudent:

"Alle studenter som er omfattet av en utvekslingsavtale eller utvekslingsprogram med varighet på tre måneder eller mer. Dette inkluderer studenter som kommer under avtaler inngått på nasjonalt nivå og som innebærer konkrete forpliktelser om antall innkommende studenter."

Individbaserte avtaler og helgradsstudenter omfattes av endringene og det gis anledning til å kreve studieavgift av dem.

Departementet ønsker en mer strategisk rekruttering av internasjonale studenter og en mer målrettet bruk av statlige utdanningsmidler. I dag er høyere utdanning som hovedregel gratis for alle studenter ved de statlige institusjonene i Norge. I tillegg får utdanningsinstitusjonene resultatbasert uttelling for avlagte studiepoeng også fra utenlandske studenter, og det gis det uttelling for antall utvekslingsstudenter. Her er studenter under kvoteordningen[1] inkludert, mens individbaserte avtaler ikke gir grunnlag for resultatbasert uttelling. Utveksling av ansatte stipendiater eller andre doktorgradskandidater omfattes ikke. Dette har gitt institusjonene insentiver til å ta opp utenlandske studenter uavhengig av sine internasjonaliseringsstrategier eller andre prioriteringer. Innføring av studieavgift og bortfall av finansiering for studenter fra tredjeland, vil gjøre at disse insentivene faller bort.

Økonomiske og administrative konsekvenser

For statlige universiteter og høyskoler vil endringen medføre noe lavere bevilgning fra Kunnskapsdepartementet, jf. Prop 1 S (2014-2015). Videre vil endringen medføre at det fra og med studieåret 2015-2016 ikke gis resultatbasert uttelling for studiepoeng avlagt av nye studenter fra tredjeland som ikke er omfattet av unntakene. De økonomiske konsekvensene for institusjonene avhenger av fremtidig rekruttering og det er derfor vanskelig å beregne effekter for den enkelte institusjon. Institusjonene må påregne noen kostnader i forbindelse med å administrere studieavgiftsordningen.

[1] En ordning der studenter fra utviklingsland og land på Vest-Balkan, i Øst-Europa og Sentral-Asia tar høyere utdanning i Norge med utdanningsstøtte fra Lånekassen. Årlig studerer 1 100 studenter i Norge under kvoteordningen.

For utenlandske studenter som ikke er på utvekslingsavtale, vil muligheten til å ta gratis utdanning i Norge reduseres eller falle helt bort, avhengig av i hvor stor grad institusjonene benytter anledningen til å innføre studieavgift.

FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

§ 7-1 skal lyde:

§ 7-1 Egenbetaling

(1) Statlige universiteter og høyskoler kan ikke kreve egenbetaling fra studenter for ordinære utdanninger som fører frem til en grad eller yrkesutdanning. Departementet kan i særskilte tilfeller, etter søknad, godkjenne unntak fra denne bestemmelse.

(2) Statlige universiteter og høyskoler kan kreve egenbetaling fra studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits.

(*3*) Private universiteter og høyskoler skal la statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode. Institusjoner som mottar statstilskudd, kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående. 1

(*4*) Departementet kan fastsette forskrift om universiteter og høyskolers adgang til å ta egenbetaling fra studenter og om adgangen til å kreve inn andre utgifter knyttet til studiene *etter denne bestemmelse*.

FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM EGENBETALING VED UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Ny § 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Unntak – egenbetaling for borgere fra land utenfor EØS-området og Sveits

(1) Statlige universiteter og høyskoler kan kreve egenbetaling fra borgere fra land utenfor EØS-området og Sveits.

(2) Institusjonene kan likevel ikke kreve egenbetaling fra studenter som:

a) har rett til støtte fra Lånekassen etter lov 3. juni 2005 nr, 37 om utdanningsstøtte, eller

b) er utvekslingsstudenter som er omfattet av en utvekslingsavtale eller utvekslingsprogram med varighet på tre måneder eller mer.

(3) Institusjonene fastsetter størrelsen på egenbetalingen.

§ 3-4 første ledd skal lyde:

(1) For studieprogrammer eller fag/emner der institusjonene ikke kan kreve egenbetaling etter forskriftens § 3-1,§ 3-2 *og § 3-3*, kan institusjonen heller ikke kreve betaling av studenter utover reelle kostnader knyttet til læremidler. Eventuelt vederlag for vernet materiale etter opphavrettslovgivningen kan inngå i betalingsgrunnlaget. Institusjonene kan ikke ta betaling for studieinformasjon.

MERKNADER TIL BESTEMMELSENE

Til universitets- og høyskoleloven § 7-1 Egenbetaling

Annet ledd: Bestemmelsen fastsetter at de statlige universitetene og høyskolene kan kreve egenbetaling fra studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits. Statsborgere fra EU/EØS og Sveits faller utenfor bestemmelsen. Unntak fra adgangen til å kreve studieavgift følger av forslag i Forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler § 3-3 annet ledd. Institusjonene er ikke pålagt å ilegge studieavgift, og står fritt til å fastsette størrelsen på avgiften.

Fjerde ledd: Endringen er av en lovteknisk art for å presisere at forskriftshjemmelen gjelder for bestemmelser etter § 7-1.

Til egenbetalingsforskriften § 3-3 unntak – egenbetaling for borgere fra land utenfor EØS-området og Sveits

Første ledd: Hovedregelen fastsetter at de statlige universitetene og høyskolene kan kreve egenbetaling fra studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits (tredjelandsstudenter). Statsborgere fra EU/EØS og Sveits faller utenfor bestemmelsen. Unntak fra adgangen til å kreve studieavgift av tredjelandsstudenter følger av annet ledd.

Annet ledd: Bestemmelsens annet ledd gir unntak fra hovedregelen om å kunne kreve egenbetaling fra tredjelandsstudenter. Dette gjelder studenter som har rett til støtte fra Statens lånekasse for utdanning og/eller er utvekslingsstudenter.

Det følger av lov om utdanningsstøtte 3. juni 2005 nr. 37 § 3 annet ledd at *"loven gjelder også for utenlandske statsborgere som på grunn av arbeid, utdanning, ekteskap, slektskap eller andre forhold har en særlig tilknytning til Norge, eller som har kommet til landet av politiske eller humanitære grunner, eller som deltar i særskilte utdanningsprogram som er godkjent av departementet"*. Utenlandsk statsborger som har lovlig opphold i Norge og som tar utdanning i Norge, får utdanningsstøtte på samme vilkår som norsk statsborger dersom ett av vilkårene i Forskrift 15. februar 2014 nr. 209 om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2014-2015 § 2-2 er oppfylt eller det følger av §§ 2-3 til 2-5.

"Utvekslingsstudent" omfatter alle studenter som er omfattet av en utvekslingsavtale, utvekslings-program med varighet på tre måneder eller mer. Dette inkluderer studenter som kommer under avtaler inngått på nasjonalt nivå og som innebærer konkrete forpliktelser om antall innkommende studenter. Individbaserte avtaler og helgradsstudenter omfattes av endringene og det gis anledning til å kreve studieavgift av dem.

Tredje ledd: Institusjonene er ikke pålagt å ilegge studieavgift, og står fritt til å fastsette størrelsen på avgiften. Dette innebærer at institusjonene kan velge om studieavgiften skal finansiere hele studieplassen til studentene, eller om deler av studieplassen skal finansieres gjennom egen rammebevilgning eller ved hjelp av ekstern finansiering. Eventuelle inntekter av studieavgiften disponeres av institusjonene selv. Det innføres ikke pålegg om å kreve søknadsgebyr.

Felles visjon for studentlivet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

VISJON

- NMBU skal være et unikt universitetsmiljø. Studenter og ansattes faglige og personlige utvikling preges av likeverd og samhold. Dette skal sikre aktiv deltakelse som borgere i universitetsmiljøet.

Organisasjonskultur

- Universitetsmiljøet skal ha en inkluderende og mangfoldig organisasjonskultur. Definerte rettigheter og plikter for studenter og ansatte skal gi et trygt og attraktivt universitetsmiljø.
- Universitetsmiljøet skal utdanne kandidater som er attraktive i samfunnet.

Studentmiljø

- Universitetsmiljøet skal ha et forpliktene samarbeid med lokale styringsmakter og organisasjoner.
- Universitetsmiljøet skal stille arealer med god infrastruktur og fysisk miljø til disposisjon.
- Universitetsmiljøet skal legge til rette faglig og sosial aktivitet på campus.

Internasjonal campus

- Universitetsmiljøet skal ha et kulturelt mangfold.
- Universitetsmiljøet skal være attraktivt og foretrukkent for internasjonale studenter.

Omdømme

- Universitetsmiljøet skal sammen skape et godt omdømme som er stimulerende og til gunst for partene.

Partene Studentsamskipnaden i Ås, Studentsamfunnet i Ås, Studenttinget NMBU og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet forplikter seg gjennom å vedta visjonen å utarbeide egne handlingsplaner innen 1. februar 2015. Disse handlingsplanene skal revideres hvert 2. år og presenteres for toppmøtet.